

Rasmus Claussen foredrag den 5 marts 2022 – af Kaj Jørgensen, Tjæreby

Rasmus Claussen født den 3 februar 1835 i Helletofte, Bøstrup sogn på Nordlangeland som søn af Gårdfæster Claus Anders Christensen og hustru Anne Kirstine Rasmusdatter (Rasmus' far hed Claus og den gang fik man jo sin fars fornavn som efternavn med et sen bagefter).

Faderen var gårdfæster på en fædrene gård i Helletofte

Rasmus er viet 5.1. 1856 i Bøstrup på Langeland til Hanne Sofie Henriksen som på vielsestidspunktet er 19 år og kommer fra Lejbølle på Langeland og de får børnene Clara Christine i 1856, Johanne Henrika i 1861 og Sophus Niels Christen i 1865

I 1870 købte Rasmus Claussen i "Ibgård" i Sildestrup og blev hurtigt en del af det lokale liv et af de første steder han optræder er i året 1873 da man skal i gang med at forbedre diget efter stormfloden 13. november 1872

I 1872 da han havde jord der var oversvømmet støder han så sammen med Eduard Tesdorp fra Orupgaard der var drivkraften for landbruget på Falster og som var initiativtageren til forbedring af diget. Årsagen var vel at

Tesdorp som alle andre godsejere var konservative og Rasmus Claussen lige var valgt til folketinget for venstre og Claus der havde besejret Tesdorfs konservative kandidat.

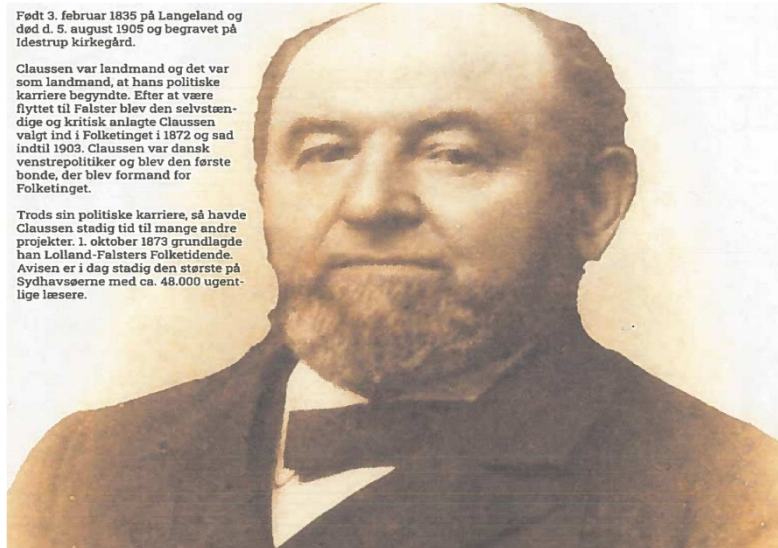
Claussen og Tesdorp var de to førende skikkelser på Falster og ofte skete det at de deltog i

samme initiativer og projekter, men ustandselig med modsatrettede meninger og modstridende interesser.

Født 3. februar 1835 på Langeland og død d. 5. august 1905 og begravet på Idestrup kirkegård.

Claussen var landmand og det var som landmand, at hans politiske karriere begyndte. Efter at være flyttet til Falster blev den selvstændige og kritisk anlagte Claussen valgt ind i Folketinget i 1872 og sad indtil 1903. Claussen var dansk venstrepolitiker og blev den første bonde, der blev formand for Folketinget.

Trods sin politiske karriere, så havde Claussen stadig tid til mange andre projekter. 1. oktober 1873 grundlagde han Lolland-Falsters Folketidende. Avisen er i dag stadig den største på Sydøstsjælland med ca. 48.000 ugentlige læsere.

Det blev tydeligt, da Idestrup Sogns brugsforening sprængtes i 1875 Grundet politisk og lokale uenigheder blev de til 2 selvstændige brugsforeninger: Orupgaards brugsforening og Idestrup sogns brugsforening med henholdsvis Tesdorp og Claussen som de ledende mænd

Orupgårds brugs var primært for fæstebønderne under godset hvorimod Idestrup sogns brugs blev for egnens bønder og husmænd

Men Claussen var en travl mand. Han var jo som sagt også valgt i folketinget i 1872 og her måtte han også kæmpe for sin sag, magthaverne havde næppe fantasi til for alvor at forestille sig at "transtøvlerne", sådan kaldte man dem - for alvor skulle have del i landets ledelse.

I sidste halvdel af 1800-tallet klamrede borgerskab og godsejere sig til den politiske magt i Danmark, og det skyldtes ikke blot frygten for tab af status og privilegier. Det var formentlig også et udtryk for dybfølt modvilje overfor de fremstormende selvbevidste bondepolitikere, for den tids levevilkår betød klasseforskelle, som kan være vanskeligt at begribe i dag.

Som sådan en var Rasmus Claussen endda en af de værste. En fæstebonde fra Langeland der var flyttet til Falster for at blive bonde i Sildestrup.

En lille firskåren småbonde i tarvelig grå vadmelsfrakke med bukserne stukket ned i et par slidte halmstøvler.

Når han talte kom ordene langsomt og velovervejet — på syngende langelandsk, ledsaget af et smil om sammenknebne læber og brændende glød i de mørke rolige øjne.

Han var tillige en af dem, som blev opsøgt af sine ligemænd, når papirer skulle læses eller skrives og problemer redes ud. I sine erindringer fortæller sønnen Sophus at han som barn undrede sig over, at fremmede folk, der tydeligt var mere velhavende end hans egen familie så ofte kom på besøg.

Rasmus Claussen var også god på en talerstol. Iført sin rødbrune fløjlsvest, som han altid bar til møder og forsamlinger kunne han få folk til at lytte med ord om frihed og ret.

I debatten kunne han sno sig som en ål mellem fingrene—

Som Nykøbings biskop Monrad måtte indrømme efter han havde prøvet kræfter med ham (Monrad var jo statsminister 1864 da vi mistede Sønder Jylland)

Og politiske Folke møder var jo den tids stærkeste massemedie, hvor folk mødte frem i tusindvis. Da det kun var mænd over 30 år der havde valgret var møderne en mandesag. Foredragsholderen skulle kunne stå fast, kunne stå for mosten og i øvrigt kunne råbe forsamlingen op (Det var jo før højtalerens tid)

Det var jo også her han fik idéen med en avis, hvor han den 1 oktober 1873 stiftede Folketidende — for lettere at kunne få sin politiske holdning ud til befolkningen man havde jo ikke andre muligheder (Radioen var jo endnu ikke opfundet).

Næppe havde Rasmus Claussen indtaget sin plads i folketinget før hans første mærkesag skyllede ind fra Østersøen, stormfloden 13 november 1872 anrettede voldsomme skader på Lolland — Falster. I opgaven med at genopbygge diget arbejde han kraftigt i folketinget For at skaffe hjælp til de nødlidte og til at genopbygge diget.

Lokalt fortsatte striden med Tesdorpf om magten på Falsters

Men de følgende 30 år vandt han kampen om pladsen i Folketinget.

Han var en meget aktiv herre og han satte sit præg mange lokale sager

Blandt andet jernbanen til Gedser i 1886 og færgeforbindelsen fra Gedser til Tyskland som kom i 1903.

Set med nutidens øjne er det tankevækkende, at han netop fremhævede hvor vigtigt denne forbindelse var »for at hindre at Svenskerne løb med trafikken via Trelleborg.

Ikke alt gik lige godt fra starten med det nyfødte dagblad. Efter første kvartal kunne man ikke tælle 100 abonnenter og redaktøren af Stubbekøbing Avis syntes ikke det var umagen værd at være med.

Ved nytåret 1874 måtte Claussen lave en aftale med den københavnske venstre avis "Morgenbladet" om at få trykt avisen

Hermed blev Folketidende hovedstadsblad for en tid omend med meget beskedent oplag. Samtidig gik han i gang med at rejse penge til et trykkeri blandt sine tilhængere.

4650 kr i et aktieselskab var nok og 26. juni 1874 kom Folketidende Hjem til Nykøbing.

Rasmus Claussen solgte samtidig "Ilgård" i Sildestrup og flyttede til Nykøbing. Han opgav dog ikke landbruget, men købte en lille gård der hvor slagteriet senere kom til at ligge "Rigsdagslyst" kaldte han sin nye ejendom.

På den tid var det typograferne, der stod for det meste af avis arbejdet.

Redaktøren passede sin politik og meningerne som skulle på forsiden af avisen, mens typograferne sørgede for at fylde op med klip fra andre aviser,

I Folketidende var der lige fra begyndelsen annoncer og en underholdende føljeton. For mange avishåndværkere blev dette arbejde også indgangen til journalistikken.

Folketidende blev et familieføretagende.

Den 19-årige bogtrykker Aage Jordan fra Møn blev ansat i december 1875 og han fik hurtigt sin første læredreng i bondesønnen Niels T Petersen fra Sandby på Vestlolland. Hvordan giftekniven blev slebet står ikke helt klart: men hver af de to ungersvende blev gift med en af Rasmus Claussen's to døtre.

Man kan jo forestille sig at de 2 unge mennesker har været på kost hos Claussens kone Hanne Sofie og naturen så har gået sin gang

Begge svigersønner blev hurtigt både skribenter og redaktører og pressefolk og var på Folketidende resten af livet.

I 1878 begyndte svigersønnen Niels Th Petersen i Nakskov, hvor Rasmus Claussen satte ham i gang med Nakskov Tidende.

Året efter overtog Aage Jordan redaktørposten på Folketidende, og der blev han i 32 år.

I 1880 nåede Folketidende de første 1000 abonnenter - og kunne for første gang notere balance i regnskabet.

I 1885 spidsede den politiske situation til. Venstre og dermed folketingets flertal afviste finansloven som skulle være vedtaget inden den 1 april, men Estrups regeringen valgte at klare sig med foreløbig — provisoriske — bevillingslove.

Provisorietiden var begyndt

På tæt besøgte møder i april talte venstrefolkene i stadig stærkere vendinger. Skatte nægtelser kom på dagsordenen og bønderne samlede sig i riffelforeninger og øvede sig i skydning og øksersits.

Regeringen svarede med et dekret, der truede skolelærerne med afsked, hvis de støttede riffelsagen, og skattenægterne med udpantning. I begyndelsen af maj 1885 kom endnu en provisorisk lov, Riffelloven

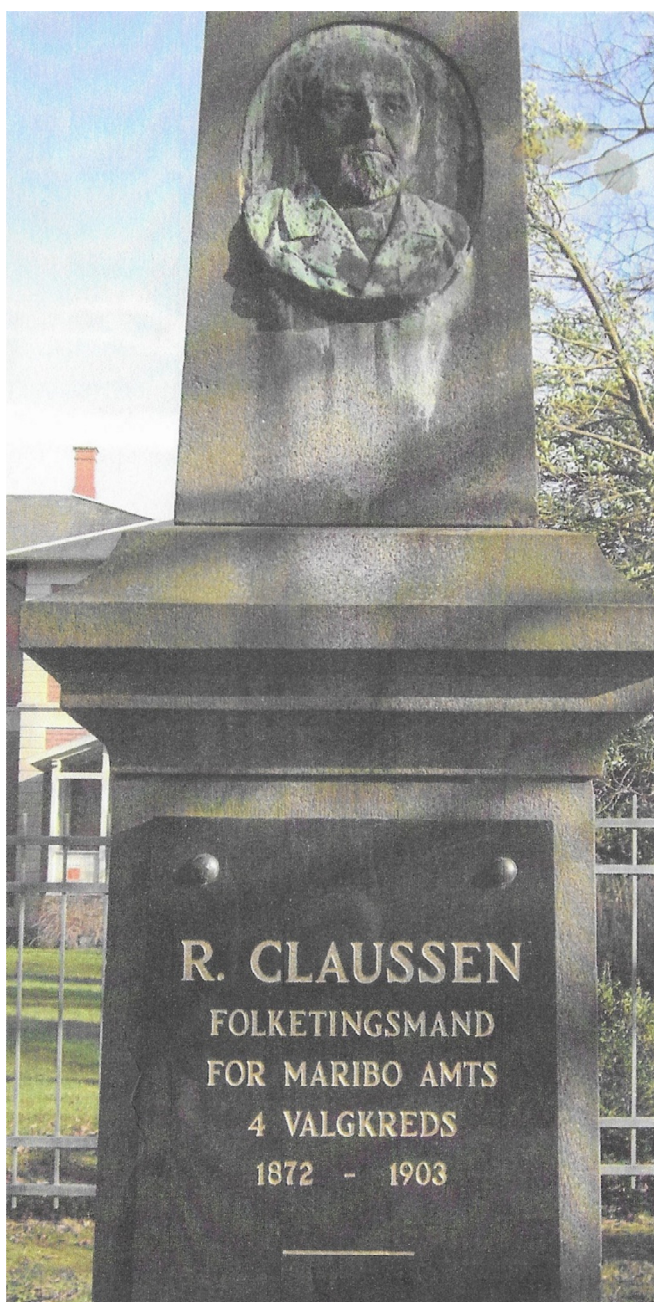
Der forbød anskaffelser af rifler og træning i våbenbrug uden myndighedernes tilladelse.

Straffelovens paragraf om oprør kom i flittigt brug over for regeringens kritikere.

Både Rasmus Claussen, Aage Jordan og Carl Slengerik, der efterfulgte sin far som redaktør af Stubbekøbing avis fik fængselsstraffe.

Slengerik for at sige, at godsejerne ville gyse tilbage for riflen - Det gav 3 mdr.

Jordan fik 4 mdr for at sige, at Estrup skulle falde på sine gerninger

Og Claussen fik 3 mdr for en udtalelse på et møde i Sdr Vedby den 12. april 1885;

”Vær beredt på det værste, men vogt jer intetsigende demonstrationer. Står hele folket sammen afpreller selv en højesteretsdom”.

Folketidende satte ”grundloven” på forsiden. I begyndelsen af april bragte avisen hver dag øverst i første spalte den paragraf, som fastslog, at der ikke kunne udskrives skatter uden en finanslov. Da situationen spidsede til, blev den skiftet ud med en paragraf om ytringsfrihed og forsamlingsfrihed.

Til sidst satte avisen trumf på ved under de andre paragraffer at trykke det afsnit i den militære straffelov, som giver soldaterne ret til at nægte at adlyde ordrer, når ordren er ulovlig. Revolutionen blev dog ved retorikken. Men det var i dette ophidsede politiske klima, at Danmark oplevede sit hidtil eneste attentatforsøg mod landets Statsminister eller rettere konseilspræsidenten, som man dengang kaldte ham. Og gerningsmanden kom fra Folketidende.

Den 19-årige typograf Julius Rasmussen var i 1884 blevet udlært i Vejle Amts Folkeblad, der var venstreavisen på den egn.

Fra 1885, gennem de hektiske forårsmåneder og indtil juli arbejde han på Folketidende. Han forlovede sig med en pige fra Nykøbing og anskaffede sig en revolver i byen.

I løbet af sommeren fik han arbejde på et trykkeri i København, som var hans hjemby. Om eftermiddagen den 21 oktober 1885 tog han opstilling i Toldbodgade foran porten til konseilspræsident Estrups bolig.

Og da Estrup klokken kvart i fem nærmede sig til fods, trådte han hen til ham og spurgte; ”er du Estrup?”. Derpå løftede han sin revolver og fyrede den af på to skridts afstand.

Kuglen traf en messingknap på Estrups frakkebryst og gjorde ingen skade på Konseilspræsidenten. Den unge mand nåede at skyde endnu en gang — en forbier— inden han blev pågrebet og afvæbnet.

Til politirapporten forklarede han at formålet med attentatet var at tjene friheden.

Myndighederne mente at attentatmanden måtte være sindsforvirret

Folketidende beskrev ham som en elskværdig personlighed. Attentatforsøget blev den direkte anledning til oprettelse af et specialkorps af politisoldater, de berygtede blå gendarmere.

Og to uger efter kom en provisorisk presselov, der lovede fængselsstraf til den, der i tale eller skrift ophidsede befolkningsklasserne mod hinanden.

Julius Rasmussen blev dømt til 14 års tugthusarbejde .

Han begik selvmord i Horsens Tugthus fire år senere og blev begravet i Vejle. Kisten blev ført i sørgetog og begravelsen samlede 200 deltagere.

Højesteret nedsatte Rasmus Claussens fængselsdom til 1 måned, men inden måtte han —som 51-årig i november 1886 i det tinghus i Slotsgade i Nykøbing, der den gang også var byens rådhus.

Trods folketingets protest mod at man fængslede et medlem, mens rigsdagen var samlet

Hans dagbog fra fængselsopholdet er bevaret. Aage Jordans søn Henrik Udgav den i 1920 under titlen "Da Danmark stod foran —revolutionen".

Det fremgår af dagbogen at skyldbevidstheden var ringe. Rasmus Claussen angrede ikke det mindste, men opfattede sig politisk fange og spekulerede på om det blev den eneste gang han skulle i fængsel .

Det fremgår også at afsoningen skete under temmelig frie forhold. Han var ikke låst inde og kunne frit forlade sit fængsel, hvad han dog kun gjorde for at gå en tur i rådhusets have .

Han bedrev tiden med at skrive skarpe artikler til Folketidende. Han fik også mange besøg, somme tider mere end 20 på en dag

Da de 30 dage var omme, ville borgmesteren slippe ham fri fra morgenstunden. Men Claussen forlangte at sidde tiden ud, nemlig til kl.12, hvor en tusindtallig skare samledes sig foran Rådhuset for at hylde ham .

Efter fængsels opholdet er det alligevel som om Rasmus Claussen,s Revolutionære glød er brændt ud .

1 1888købte han det skrantende Nyborg Dagblad, for at også sønnen Sophus kunne blive redaktør lige som svigersønnerne.

1 1890 var Rasmus Claussen blandt de ledende i venstrefraktionen "De moderate" som forsøgte forlig med regeringen for at bringe den stadige strøm af provisoriske love til ophør.

Det lykkedes i 1894 efter forhandlinger, som han selv betegnede som sin politiske hovedindsats. Triumfen, højre-regeringen blev siddende.

Og da Rasmus Claussen fra december 1894 til marts 1895 opnåede sin fornemste politiske post som Folketingets formand, var det på afbud og som kompromiskandidat da den siddende kandidat fra Venstre var gået i protest.

Da folketidende i 1898 fejrede 25-års jubilæum var der ikke meget tilbage af kampgejsten. I sin jubilæumsartikel tog Rasmus Claussen afstand fra den indbyrdes strid og skrev, at Folketidende ville arbejde på at alle ægte demokrater kan samles til et fornuftigt samarbejde i samfundets tjeneste og vi vil ikke være med til at fortabe os i kævl og splid og indbyrdes nedrakning.

Rasmus Claussen var den første bonde der opnåede at blive formand for folketinget

Rasmus Claussen døde den 5. august 1905 på Frederiksberg og blev begravet på Idestrup Kirkegård hvor hans stridsfjende Eduard Tesdorp også ligger begravet - dog på hver sin kirkegård

Rasmus Claussens gravsten blev forgyldt i 2005, efter 100 år, for det er med en vis stolthed vi har disse 2 stoute og dynamiske personer liggende på vores kirkegård. De har været med til at præge Falsters udvikling. Idestrup Pit Stop har i samarbejde Museum Falster lavet to cykelture rundt i området en for Rasmus Claussen og en for Edvard Testorp hvor man får del i deres virke i på Falster og passerer flere af de ting de har været med til at iværksætte. Og via et program får oplysning om deres fantastiske virke til stor respekt for mange af deres aftryk på eftertiden.